

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 506/2016-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. decembra 2016 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Rudolfa Tkáčika o sťažnosti [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Romanom Kasanom, advokátska kancelária, M. R. Štefánika 655, Nová Baňa, pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 16/2010 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 16/2010 porušené boli.

2. Okresnému súdu Piešťany prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 16/2010 konal bez zbytočných prietahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 303,16 € (slovom tristotri eur a šesťnásť centov) na účet advokáta JUDr. Romana Kasana, advokátska kancelária, M. R. Štefánika 655, Nová Baňa, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 506/2016-12 zo 17. augusta 2016 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 16/2010 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Následne ústavný súd 27. septembra 2016 vyzval okresný súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej sťažnosti a oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Vyjadrenie okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 21. novembra 2016. V jeho prílohe sa nachádzalo vyjadrenie predsedníčky okresného súdu s chronológiou úkonov okresného súdu i účastníkov v napadnutom konaní, z ktorej vyplývajú tieto podstatné skutočnosti:

- 8. decembra 2009 – podanie návrhu na Okresnom súde Žiar nad Hronom,

- 14. decembra 2009 – výzva sťažovateľovi na zaplatenie súdneho poplatku,
- 29. decembra 2009 – sťažovateľ zaplatil súdny poplatok,
- 7. januára 2010 – súd vyzval odporcu, aby sa vyjadril k návrhu,
- 27. januára 2010 – Okresnému súdu Žiar nad Hronom bolo doručené vyjadrenie odporcu obsahujúce námietku miestnej nepríslušnosti,
- 5. februára 2010 – spis postúpený okresnému súdu,
- 14. júla 2010 – žiadosť o určenie termínu pojednávania právneho zástupcu žalobcu,
- 12. augusta 2010 – okresný súd určil termín pojednávania na 15. november 2010,
- 23. septembra 2010 – ospravedlnenie neúčasti sťažovateľa na pojednávaní, súhlas s rozhodnutím v jeho neprítomnosti, v prípade potreby žiadosť o vypočutie prostredníctvom dožiadaného súdu,
- 3. novembra 2010 – upovedomenie o zrušení termínu pojednávania,
- 25. januára 2011 – úradný záznam (žiadosť sťažovateľa o nariadenie termínu),
- 14. februára 2011 – okresný súd určil termín pojednávania na 13. apríl 2011,
- 21. marca 2011 – ospravedlnenie neúčasti sťažovateľa na pojednávaní, súhlas s rozhodnutím v jeho neprítomnosti, v prípade potreby žiadosť o vypočutie prostredníctvom dožiadaného súdu,
- 4. apríla 2011 – oznámenie o zrušení termínu pojednávania stranám,
- 18. júla 2011 – žiadosť právneho zástupcu sťažovateľa o určenie termínu pojednávania a rozhodnutie vo veci,
- 12. januára 2012 – dožiadanie pre Okresný súd Žiar nad Hronom (žiadosť o výsluch sťažovateľa),
- 4. apríla 2012 – okresnému súdu bola doručená zápisnica z výsluchu sťažovateľa dožiadaným súdom,
- 18. novembra 2013 – okresný súd určil termín pojednávania na 17. január 2014,
- 13. januára 2014 – ospravedlnenie neúčasti sťažovateľa na pojednávaní, súhlas s rozhodnutím v jeho neprítomnosti,
- 17. januára 2014 – pojednávanie, odročené pre účely pokusu o mimosúdnu dohodu,
- 11. apríla 2014 – sťažovateľ oznámil, že k mimosúdnej dohode nedošlo, a navrhol znalecké dokazovanie,
- 25. júla 2014 – okresný súd určil termín pojednávania na 8. október 2014,

- 6. októbra 2014 – ospravedlnenie neúčasti sťažovateľa na pojednávaní, súhlas s rozhodnutím v jeho neprítomnosti,
- 8. októbra 2014 – pojednávanie, odročené na neurčito pre účely znaleckého dokazovania,
- 29. januára 2015 – okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa, aby zaslal zoznam otázok, ktoré majú byť v znaleckom dokazovaní zodpovedané, aké skutkové okolnosti majú byť objasnené,
- 27. februára 2015 – právny zástupca sťažovateľa zaslal zoznam otázok pre znalca,
- 17. septembra 2015 – uznesenie o ustanovení znaleckej organizácie a jej úloh, ako aj povinnosti sťažovateľa zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania,
- 5. októbra 2015 – odvolanie právneho zástupcu sťažovateľa proti uzneseniu zo 17. septembra 2015 v časti o jeho povinnosti zložiť preddavok,
- 6. októbra 2015 – odvolanie právneho zástupcu sťažovateľa spolu s výzvou zaslané právnemu zástupcovi odporcu na vyjadrenie,
- 12. októbra 2015 – vrátenie uznesenia spoločnosťou [REDAKOVANÉ], z dôvodu, že nedisponuje technickými prostriedkami, ktoré by jej umožnili zodpovedať otázky uložené súdom,
- 26. októbra 2015 – doručené vyjadrenie odporcu k odvolaniu proti uzneseniu o nariadení znaleckého dokazovania,
- 19. apríla 2016 – vec predložená Krajskému súdu v Trnave na rozhodnutie o odvolaní,
- 27. októbra 2016 – doručené uznesenie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 25 Co 116/2016, ktorým potvrdil odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu.

Tieto skutočnosti týkajúce sa priebehu napadnutého konania zo súdneho spisu, ktorý mu bol zapožičaný, zistil ústavný súd.

Predsedníčka okresného súdu sa vo svojom vyjadrení k skutkovej a právnej náročnosti veci nevyjadrila. K veci uviedla, že „*právny zástupca sťažovateľa sa opakovane ospravedlňoval z nariadených pojednávaní na tunajšom súde, napriek tomu, že sám o vytýčenie termínu žiadal. Napriek tomu, že súhlasil aj s pojednávaním v jeho*

neprítomnosti, takýto postup vzhľadom na vyjadrenia proti strany na pojednávaniach predlžoval celé konanie. Rovnako aj žiadosť o vypočutie navrhovateľa prostredníctvom dožiadaného súdu.“

Predsedníčka okresného súdu v závere svojho vyjadrenia vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

Právny zástupca sťažovateľa v stanovisku doručenom ústavnému súdu 8. decembra 2016 zotrval na dôvodnosti podanej sťažnosti v plnej miere a vyjadril súhlas s upustením od verejného pojednávania vo veci v konaní pred ústavným súdom.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z čl. 17 zákona č. 160/2015 Zb. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ktorý súdom prikazuje, aby postupovali v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb, ďalej z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1

dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť sporu, v ktorom je sťažovateľ v procesnej pozícii žalobcu pôvodne „o zaplatenie kúpnej ceny oproti vráteniu motorového vozidla“, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto konštatuje, že dĺžka napadnutého konania nebola závislá od skutkovej, ako aj právnej náročnosti prerokováanej veci.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka tohto súdneho konania. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ neprispel k doterajšej dĺžke napadnutého konania. Podľa názoru ústavného súdu obrana okresného súdu spočívajúca v tvrdení, že v dôsledku postupu sťažovateľa a jeho právneho zástupcu, ktorí sa pojednávani opakovane ospravedlnene nezúčastňovali, došlo k predĺženiu konania vzhľadom na vyjadrenia protistrany, na ktoré bolo potrebné reagovať, neobstojí, pretože ich opakovane vopred daný súhlas s konaním a rozhodnutím v ich neprítomnosti bol bez výhrad. Za daných okolností preto možno konštatovať, že sťažovateľ a jeho právny zástupca sa vzdali možnosti reagovať na prednesy protistrany prednesené na pojednávaniach a nič nebránilo okresnému súdu v jeho ďalšom postupe a rozhodnutí veci.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, bol postup samotného okresného súdu.

Ústavný súd po preskúmaní postupu okresného súdu v napadnutom konaní konštatuje, že konanie ako celok je poznačené zbytočnými prietahmi.

Ústavný súd z predloženého súdneho spisu zistil, že okresný súd bol nečinný od postúpenia veci Okresným súdom Žiar nad Hronom 5. februára 2010 až do 12. januára 2012, kedy dožiadal Okresný súd Žiar nad Hronom o výsluch sťažovateľa. Pre úplnosť je potrebné dodať, že počas uvedeného obdobia dvakrát určil termín pojednávania vo veci, a to na 15. november 2010 a 13. apríl 2011, ktoré vzhľadom na už uvedené ospravedlnenia sťažovateľa a jeho právneho zástupcu (obsahujúce súhlas s rozhodnutím v jeho neprítomnosti, pozn.) boli bezdôvodne zrušené. Podľa názoru ústavného súdu nič nebránilo okresnému súdu vec prerokovať a rozhodnúť na základe obsahu súdneho spisu. Navyše, z ospravedlnenia sťažovateľa doručeného okresnému súdu 23. septembra 2010 vyplynula aj žiadosť o výsluch sťažovateľa dožiadaným súdom za predpokladu, že okresný súd ho bude považovať za potrebné vypočuť. K tomuto dožiadaniu okresný súd pristúpil až po vyše 15 mesiacoch od doručenia takejto žiadosti sťažovateľa. Ústavný súd ďalej konštatuje, že ani v ďalšom priebehu napadnutého konania okresný súd nepostupoval bez zbytočných prietahov. Okresný súd bol opäť bezdôvodne nečinný od vybavenia dožiadania Okresným súdom Žiar nad Hronom 4. apríla 2012 do ďalšie relevantného úkonu vo veci – pojednávania uskutočneného 17. januára 2014, kedy vec odročil pre účely pokusu o mimosúdnu dohodu. Ani po doručení oznámenia sťažovateľa 11. apríla 2014, že k mimosúdnej dohode nedošlo, a návrhu nariadiť znalecké dokazovanie okresný súd nepostupoval dostatočne razantne, keď pojednávanie konané 8. októbra 2014 odročil na neurčito práve pre účely nariadenia znaleckého dokazovania a k zabezpečeniu otázok a úloh pre účely znaleckého dokazovania pristúpil až 29. januára 2015, kedy vyzval sťažovateľa, aby zaslal zoznam otázok pre znalca, na ktorú sťažovateľ reagoval v primeranom čase podaním doručeným 27. februára 2015. Okresnému súdu trvalo približne ďalších 6 mesiacov, aby uznesením zo 17. septembra 2015 nariadil znalecké dokazovanie.

Vychádzajúc z uvedeného, ako aj doterajšej dĺžky napadnutého konania ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu označeného základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, mu prikázal, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 11 C 16/2010 konal bez zbytočných prieťahov, pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľa ani len rozhodnutá (bod 2 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ v sťažnosti žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 7 800 €, ktoré odôvodnil pretrvávajúcim stavom právnej neistoty a zdravotným stavom, ktorému neprospievajú stresové situácie.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, ako aj na jeho neodôvodnenú nečinnosť, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľa, dôvody, na základe ktorých žiada priznať finančné zadosťučinenie, skutočnosť,

že okresný súd vo veci samej ešte nerozhodol a všetky okolnosti daného prípadu ústavný súd majú na pamäti to, že cieľom priznania primeraného finančného zadostučinenia je len zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, považoval ústavný súd priznanie sumy 2 000 € za primerané finančné zadostučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca si uplatnil náhradu trov právneho zastúpenia, ktorú však nevyčíslil.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky. Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2015 v sume 858 €. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2015 (príprava a prevzatie vecí a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 143 €. Ďalej má právny zástupca sťažovateľa aj nárok na náhradu režijného paušálu 8,58 € za dva úkony podľa vyhlášky vykonané v roku 2015.

Ústavný súd tak priznal sťažovateľovi úhradu trov konania v celkovej sume 303,16 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 255 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2016